

Ecologische beoordeling herinrichting Raadhuisplein/Haderaplein te Haren

Opdrachtgever Gemeente Haren
Referentie Stoker O, 2017. Ecologische beoordeling herinrichting Raadhuisplein/Haderaplein te Haren. A&W-notitie 2779. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.

Projectcode 2779rpl
Status Definitief
Datum 19 april 2017
Projectleider O. Stoker
Autorisatie R.J. Strijkstra

Inhoud

1. Inleiding
2. Huidige situatie en plannen
3. Gebiedsbescherming en beoordeling
4. Soortbescherming en beoordeling
5. Conclusies
Literatuur

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv

Suderwei 2
tel. 0511 – 474764
email: info@altwym.nl
website: www.altwym.nl

Foto 1 t/m 3 (A&W maart 2017). Impressie van het plangebied.

1. Inleiding

De gemeente Haren is voornemens een supermarkt met appartementen te realiseren op het Raadhuisplein/Haderaplein te Haren. In 2010 zijn de plannen voor dit project getoetst aan de vigerende natuurwet- en regelgeving (Greve 2010). Ook is in 2010 aanvullend vleermuisonderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in de te slopen bebouwing (Greve 2010). Inmiddels is de bebouwing in het plangebied gesloopt en wordt het plangebied in de huidige situatie gebruikt als parkeerplaats.

De houdbaarheid van ecologisch onderzoek ligt volgens het beleid vanuit het ministerie van EZ op drie tot vijf jaar. Daarnaast is per 1 januari 2017 de Wet natuurbescherming (Wnb) in werking getreden, die de wetgeving van destijds heeft vervangen. De gemeente Haren heeft Altenburg & Wymenga opdracht gegeven het in 2010 uitgevoerde onderzoek te actualiseren.

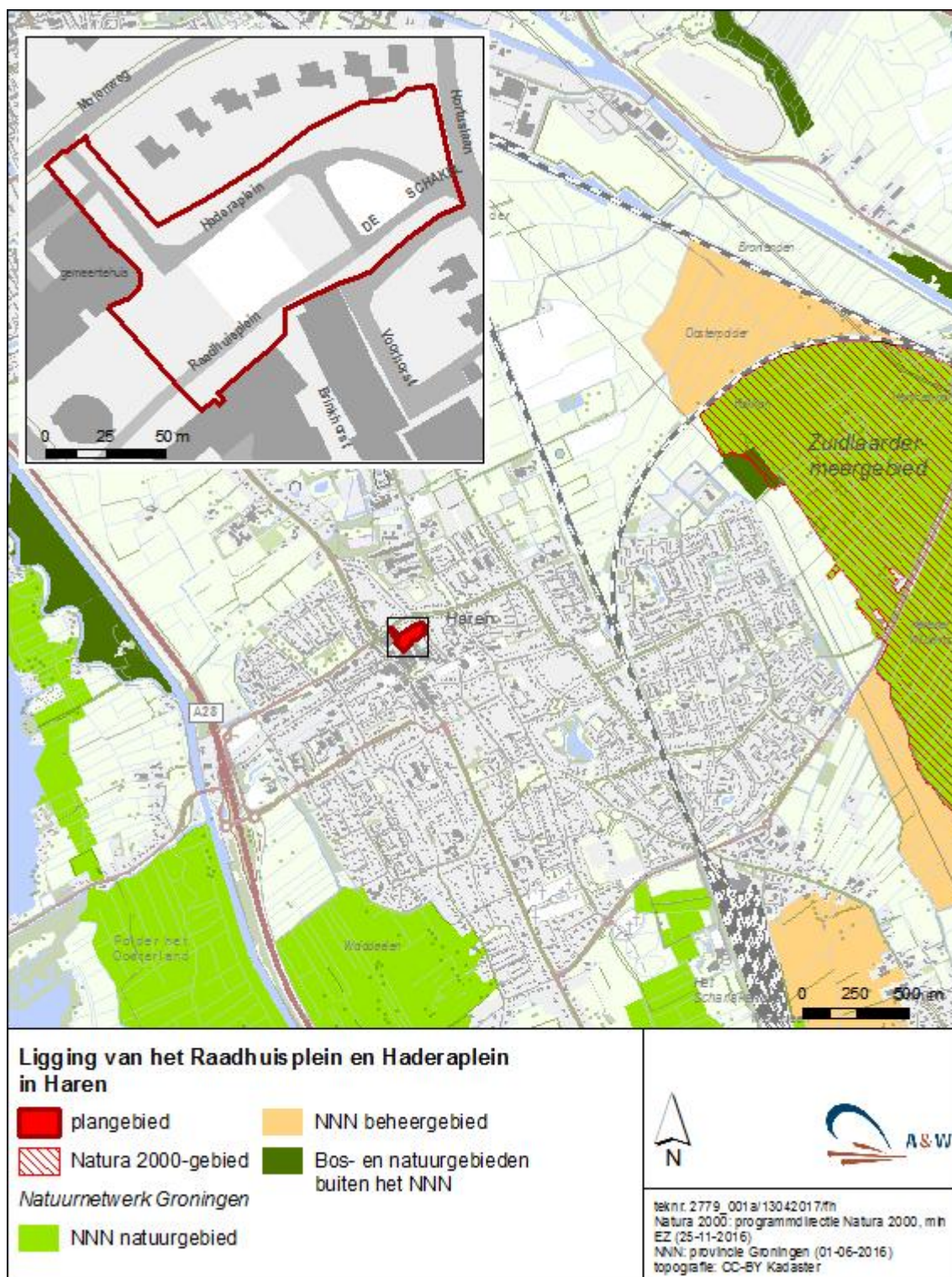
In onderhavige notitie zijn de resultaten van het ecologisch onderzoek gepresenteerd. Het onderzoek naar de aanwezigheid van relevante natuurwaarden is gebaseerd op twee benaderingen. Ten eerste is gebruik gemaakt van het onderzoeksrapport van Greve (2010). Ook zijn recente bronnen geraadpleegd (NDFF, verspreidingsatlassen, overzichtswerken, onderzoeksrapporten en websites) over de aanwezigheid van beschermde gebieden en soorten in en nabij het plangebied.

Altenburg & Wymenga presenteert in deze notitie de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek. Het onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde. Aan deze ecologische beoordeling kunnen geen rechten worden ontleend.

2. Huidige situatie en de plannen

Het plangebied ligt in het centrum van Haren en wordt begrensd door de Molenweg, Hortuslaan en Rijksstraatweg (zie figuur 1). Het plangebied bestaat uit een plein en parkeerterrein. Het overige deel van het plangebied bestaat uit plantsoenen met bosschages en bomen, waaronder enkele eiken- en kastanjabomen.

De plannen bestaan uit het realiseren van een supermarkt met appartementen. Om dit te realiseren worden mogelijk enkele bomen gekapt en enkele bosschages verwijderd.

Figuur 1. Ligging plangebied en beschermde gebieden in de omgeving.

3. Gebiedsbescherming en beoordeling

In Nederland zijn de meeste beschermde gebieden beschermd volgens de Wet natuurbescherming of regels omtrent het Natuurnetwerk Nederland (NNN)/Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Daarnaast kunnen gebieden ook worden beschermd vanwege hun natuurwaarden via verordeningen of het bestemmingsplan.

3.1 Wet natuurbescherming (Natura 2000)

Uit de kaartgegevens over wettelijk beschermde gebieden blijkt dat het plangebied geen deel uitmaakt van Natura 2000-gebied (zie figuur 1). Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is het 'Zuidlaardermeergebied' dat op een afstand van 1,5 km van het plangebied ligt. Een ander nabijgelegen Natura 2000-gebied is het 'Leekstermeergebied' dat op een afstand van circa 7 km van het plangebied ligt. Overige Natura 2000-gebieden liggen op een dermate grote afstand van het plangebied (vanaf 10 km) dat kan worden uitgesloten dat deze gebieden een ecologische relatie hebben met het plangebied. Ze zijn daarom niet van belang voor onderhavige beoordeling.

Natura 2000-gebieden 'Zuidlaardermeergebied' en 'Leekstermeergebied' zijn aangewezen voor verscheidene soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn vastgesteld. De bovengenoemde gebieden zijn aangewezen voor een aantal soorten broedvogels en niet-broedvogels.

De meeste aangewezen soorten zijn gebonden aan de biotopen binnen de Natura 2000-gebieden en komen alleen voor binnen de begrenzing van Natura 2000-gebieden. Gezien de relatief grote afstand tot het plangebied, het gebruik van het tussenliggende gebied en de aard en omvang van de beoogde plannen, is het uitgesloten dat negatieve effecten optreden op de Natura 2000-gebieden en de aangewezen natuurwaarden die zich alleen bevinden binnen de begrenzing van deze Natura 2000-gebieden.

Enkele aangewezen soorten, zoals ganzen en Smient maken echter ook gebruik van de (ruime) omgeving van deze Natura 2000-gebieden. Deze soorten foerageren op graslanden buiten de begrenzing van Natura 2000-gebied. Gezien de aard en de ligging van het plangebied in de bebouwde kom kan worden aangenomen dat het plangebied geen deel uitmaakt van het foerageergebied van deze ganzensoorten en Smient. De plannen veroorzaken om deze reden geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de bovengenoemde soorten.

Conclusie

De herinrichting van het plangebied veroorzaakt geen (significant) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden 'Zuidlaardermeergebied' en 'Leekstermeergebied'. Er is daarom geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van gebiedsbescherming.

3.2 Natuurnetwerk Nederland/ Ecologische Hoofdstructuur

In 2013 is het begrip NatuurNetwerk Nederland (NNN) geïntroduceerd door het Rijk. Het betreft de nieuwe naamgeving voor de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Op een afstand vanaf 1 km liggen gebieden die door de provincie zijn aangewezen als NNN.

De bescherming van het NNN is tweeledig. Het eerste uitgangspunt is dat er geen verlies van oppervlakte mag plaatsvinden. Daarnaast mogen ingrepen in de nabijheid van het NNN geen negatieve effecten veroorzaken op de wezenlijke waarden van NNN-gebied. Deze wezenlijke waarden hebben veelal betrekking op de aanwezige natuurwaarden, maar aspecten als rust, openheid en duisternis vallen hier ook onder.

Door de ontwikkelingen in het plangebied gaat er geen oppervlakte van het NNN verloren. Gezien de grote afstand van het plangebied tot het NNN, de aard van het plangebied en de beperkte aard van de ingreep, worden er geen negatieve effecten verwacht op de wezenlijke waarden van het NNN. De conclusie van de beoordeling is daarom dat de ingrepen binnen het plangebied geen conflict veroorzaken met de betreffende regelgeving.

3.3 Overige vormen van gebiedsbescherming

Behalve de hierboven beschreven wet- en regelgeving kunnen gebieden ook ten aanzien van natuurwaarden worden beschermd via andere regelgeving, bijvoorbeeld het streekplan of verordeningen. Het gaat dan om Ganzenfoerageergebied of Weidevogelkerngebied. Het plangebied is niet beschermd door deze overige vormen van gebiedsbescherming.

4. Soortbescherming en beoordeling

Soortbescherming is in Nederland vanaf 1 januari 2017 vastgelegd in de Wet natuurbescherming (Wnb). Aan de Wet natuurbescherming zijn drie lijsten met soorten gekoppeld. Het gaat om artikel 3.1 waar soorten van de Vogelrichtlijn onder vallen, artikel 3.5 waar soorten van de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern en bijlage I bij het Verdrag van Bonn onder vallen en artikel 3.10 voor overige soorten. Soorten uit de eerste twee artikelen zijn daarmee Europees beschermd, terwijl soorten van artikel 3.10 nationaal beschermd zijn. Provincies hebben de mogelijkheid om voor soorten uit artikel 3.10 een vrijstelling te verlenen van enkele verbodsbepalingen. De Provincie Groningen hanteert vanaf 1 januari 2017 een lijst met (dier)soorten die een vrijstelling genieten bij o.a. ruimtelijke ontwikkeling. De vrijgestelde soorten komen voor een groot deel overeen met de soorten die in de Flora- en faunawet onder het licht beschermde regime vielen.

Het plangebied bestaat grotendeels uit een plein en parkeergelegenheid. Het overige deel van het plangebied bestaat uit bomen en bosschages. Hieronder is beschreven welke beschermde soorten mogelijk in het plangebied voorkomen en wat de consequenties daarvan zijn voor de beoogde plannen.

4.1 Planten

Het plangebied bestaat grotendeels uit verharding. De vegetatie in het plangebied is grotendeels aangeplant en wordt intensief beheerd. Bovendien zijn de omstandigheden in het plangebied voedselrijk. Om bovenstaande redenen worden hier geen beschermde plantensoorten verwacht. De plannen veroorzaken daarom geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van planten.

4.2 Ongewervelde diersoorten

In het plangebied ontbreken ecologische randvoorwaarden die beschermde ongewervelden aan hun omgeving stellen, zoals bloemrijke ruigten en sloten met Krabbenscheer. Om deze reden kan de aanwezigheid van beschermde ongewervelden worden uitgesloten. Daarom kan worden geconcludeerd dat door de plannen geen conflict ontstaat met de Wet natuurbescherming ten aanzien van ongewervelde diersoorten.

4.3 Vissen

In het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig. De plannen veroorzaken daarom geen negatieve effecten op vissen. Daarom kan worden geconcludeerd dat door de plannen geen conflict ontstaat met de Wet natuurbescherming ten aanzien van vissen.

4.4 Amfibieën

Het plangebied maakt, gezien het ontbreken van oppervlaktewater geen deel uit van het voortplantingsgebied van amfibieën. Wel kan het plangebied deel uitmaken van het landbiotoop van enkele amfibieën, zoals Gewone pad of Bruine kikker. Het gaat hierbij om soorten die zijn opgenomen onder artikel 3.10 van de Wnb en waarvoor door Provinciale Staten vrijstelling is verleend voor een aantal verbodsbepalingen bij ruimtelijke ontwikkeling. Andere soorten waarvoor geen vrijstelling geldt, of soorten die vallen onder artikel 3.5 Wnb, worden niet in het plangebied verwacht. Dit komt omdat het plangebied niet in het verspreidingsgebied van deze soorten ligt en/of het plangebied niet voldoet aan de habitateisen van de betreffende soorten.

Conclusie

De plannen veroorzaken geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van amfibieën.

4.5 Reptielen

Gezien de geïsoleerde ligging van het plangebied en het ontbreken van geschikte biotopen binnen de begrenzing, worden hier geen reptielen verwacht. De plannen veroorzaken om deze reden geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van reptielen.

4.6 Vogels

In de Wet natuurbescherming valt het beschermingsregime van vogels onder wetsartikel 3.1 en 3.5. De vogelsoorten die onder de Europese Vogelrichtlijn vallen, zijn opgenomen in artikel 3.1. De vogelsoorten die onder bijlage II van het Verdrag van Bern vallen, zijn opgenomen in artikel 3.5. Alle in Nederland voorkomende vogelsoorten vallen onder artikel 3.1. Een klein deel van deze soorten valt tevens onder artikel 3.5. Vooralsnog worden door de provincies effecten op vogels beoordeeld volgens de bepalingen onder artikel 3.1.

Broedvogels algemeen

Het plangebied ligt in het centrum van Haren en is daarom matig geschikt als broedgebied voor vogelsoorten. Binnen het plangebied kunnen een aantal algemene broedvogels tot broeden komen, zoals Merel of Roodborst.

Bij werkzaamheden moet volgens de Wet natuurbescherming rekening worden gehouden met het broedseizoen van vogels. De Wet natuurbescherming kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is, dat verstoord kan worden. Verstoring van broedgevallen is niet toegestaan.

Er zijn verschillende mogelijkheden om conflicten met de Wet natuurbescherming ten aanzien van broedende vogels te voorkomen. Werkzaamheden buiten het broedseizoen uitvoeren is de meest zekere optie. Een alternatief is om werkzaamheden voor aanvang van het broedseizoen te beginnen, zodat broedpogingen in het werkgebied achterwege blijven door de verstoring tijdens de werkzaamheden. Er dient tevens te worden voorkomen dat tijdens werkzaamheden in het broedseizoen alsnog broedgevallen ontstaan die kunnen worden aangetast. Dit is mogelijk door geen geschikte plaatsen voor nesten te laten ontstaan, door bijvoorbeeld bouw materiaal goed af te dekken. Mochten er toch vogels tot broeden komen en door de werkzaamheden worden aangetast, dan ontstaat er een conflict met de Wet natuurbescherming en moeten de verstorende werkzaamheden gestaakt worden tot na de broedperiode van de betreffende soort(en).

Jaarrond beschermde nestplaatsen

Buiten het broedseizoen vallen de meeste nestplaatsen niet onder de bescherming van de Wet natuurbescherming, maar een aantal vogelsoorten maakt gedurende het gehele jaar gebruik van de nestplaats of keert jaarlijks terug op dezelfde plaats. Hun nesten en de functionele leefomgeving daarvan worden daarom het gehele jaar beschermd. In augustus 2009 is onder de Flora- en

faunawet een indicatieve lijst opgesteld van soorten met jaarrond beschermde nestplaatsen. Deze lijst is per 1 januari 2017 onveranderd overgenomen in de Wet natuurbescherming.

In het plangebied zijn geen nestplaatsen aanwezig van soorten die deel uitmaken van bovengenoemde lijst. De plannen veroorzaken bovendien geen negatieve effecten op eventueel aanwezige jaarrond beschermde nestplaatsen in de omgeving van het plangebied.

Conclusie

De beoogde plannen veroorzaken geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van vogels, mits broedende vogels en hun nesten niet worden verstoord. Hierboven is beschreven hoe aan deze voorwaarden kan worden voldaan.

4.7 Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn beschermd onder artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming. Hierdoor gelden voor deze soorten striktere beoordelingscriteria bij ontheffingsaanvragen dan bij de meeste andere beschermde zoogdiersoorten.

In de omgeving van het plangebied komt een aantal vleermuissoorten voor, namelijk Watervleermuis, Meervleermuis, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger. Voor vleermuizen zijn drie onderdelen van het leefgebied te onderscheiden die van groot belang zijn voor de functionaliteit van het leefgebied. Deze zijn: verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes. Hieronder zijn deze drie elementen besproken.

Verblijfplaatsen

In de zomerperiode hebben vleermuizen in Nederland hun verblijfplaatsen voornamelijk in gebouwen en bomen. Tijdens de winter verblijven zij onder andere in gebouwen, bomen, bunkers en kelders. In het plangebied is in de huidige situatie geen bebouwing aanwezig. De bomen in het plangebied zijn te jong/ te dun en/of bevatten geen geschikte holtes voor vleermuizen. Tijdens het vleermuisonderzoek in 2010 (vooral gericht op verblijfplaatsen in de bebouwing) zijn eveneens geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen in de bomen in het plangebied. De plannen veroorzaken om bovenstaande redenen geen directe effecten op verblijfplaatsen van vleermuizen.

Foerageergebied

Het plangebied kan mogelijk deel uitmaken van het foerageergebied van enkele vleermuissoorten, zoals Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger. Door de plannen zal geen aantasting plaatsvinden van essentieel foerageergebied van vleermuizen. Er is voldoende alternatief en kwalitatief beter foerageergebied aanwezig in de omgeving van het plangebied. Om deze redenen mag worden geconcludeerd, dat de plannen de functionaliteit van de in de omgeving aanwezige verblijfplaatsen van dergelijke vleermuissoorten ten aanzien van foerageergebied niet in gevaar brengt.

Vliegroutes

Bij verplaatsingen tussen verblijfplaatsen en foerageergebied maken vleermuizen, om zich te oriënteren, meestal gebruik van vaste vliegroutes langs lijnvormige structuren, zoals lanen, boomsingels, (oevers van) sloten en straatpatronen.

In het plangebied zijn geen lijnvormige landschapselementen aanwezig die deel uitmaken van doorgaande structuren in het landschap. Om deze reden kan worden uitgesloten dat er (delen van) essentiële vliegroutes van vleermuizen aanwezig zijn in het plangebied. Tijdens het vleermuisonderzoek in 2010 zijn geen essentiële vliegroutes van vleermuizen aangetroffen. Om deze redenen mag worden geconcludeerd, dat de plannen de functionaliteit van de in de omgeving

aanwezige verblijfplaatsen van dergelijke vleermuissoorten ten aanzien van vliegroutes niet in gevaar brengt.

Conclusie

De plannen veroorzaken geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van vleermuizen.

4.8 Overige zoogdiersoorten

Zoogdiersoorten artikel 3.5 Wnb (exclusief vleermuizen)

Soorten die worden beschermd volgens artikel 3.5 Wnb, zoals de Noordse woelmuis, komen niet voor in de omgeving van het plangebied. Bovendien voldoet het plangebied niet aan de habitateisen van dergelijke soorten. De aanwezigheid van deze soorten kan daarom worden uitgesloten.

Overige zoogdiersoorten artikel 3.10 Wnb

Het plangebied maakt mogelijk deel uit van het leefgebied van een aantal zoogdiersoorten die onder artikel 3.10 Wnb vallen, zoals (spits)muizensoorten, Mol en Egel. Deze soorten zijn vrijgesteld door Provinciale Staten van een aantal verbodsbepalingen bij o.a. ruimtelijke ingrepen.

Een soort waarvoor geen vrijstelling geldt, zoals de Steenmarter, komt voor in de bebouwde kom van Haren (digitale zoogdieratlas). Voor de overige soorten die vallen onder artikel 3.10 en die niet op de vrijstellingslijst staan, geldt dat deze niet voorkomen in de omgeving van het plangebied en/of het plangebied niet voldoet aan de habitateisen van deze soorten.

Conclusie

De plannen veroorzaken geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van overige zoogdiersoorten (exclusief vleermuizen).

5. Conclusies

Deze ecologische beoordeling leidt tot de volgende conclusies:

Gebiedsbescherming

Wet natuurbescherming: Natura 2000

De plannen veroorzaken geen negatieve effecten op de natuurwaarden waarvoor de Natura 2000-gebieden 'Zuidlaardermeergebied' en 'Leekstermeergebied' zijn aangewezen. Er is daarom geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van gebiedsbescherming.

Overige gebiedsbescherming

De plannen veroorzaken geen conflict met de ecologische wet- en regelgeving ten aanzien van overige vormen van gebiedsbescherming (regelgeving betreffende de Natuurnetwerk Nederland, Ganzenfoerageergebied en Weidevogelkerengebied).

Soortbescherming

De plannen veroorzaken geen conflict met de Wet natuurbescherming, mits wordt voorkomen dat broedende vogels en hun in gebruik zijnde nesten worden verstoord.

Literatuur

- Greve, M.S.E. 2010. Ecologische beoordeling locatie Raadhuisplein te Haren. A&W-rapport 1478. Altenburg & Wymenga ecologisch, Feanwâlden.
- Haarsma, A-J. 2011. De meervleermuis in Nederland. Rapport nr. 2011.40. Zoogdierverseniging, Nijmegen.

Websites

NDFP
Zoogdieratlas
Synbiosys